

بانکداری اسلامی در انگلستان: مطالعه موردی بانک اسلامی بریتانیا

نویسندگان:

زهره ندیم: کارشناس ارشد بانکداری اسلامی دانشگاه علامه طباطبایی

پست الکترونیک: zomo1369@gmail.com

محمدجواد محقق نیا: استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی

پست الکترونیک: mghmoghagh@yahoo.com

چکیده

توسعه موسسات مالی اسلامی (شامل بانکهای اسلامی) در کشورهای مختلف اسلامی و غیراسلامی حاکی از رشد چشمگیر صنعت بانکداری بدون ربا در چند دهه اخیر در سطح بین المللی بوده است. به نظر میرسد از راه های کلیدی اجرای بهتر این نوع بانکداری در کشور مطالعه و بررسی تجارب بانکهای موفق اسلامی در کشورهای اسلامی و غیراسلامی میباشد. اگرچه نخستین موسسه مالی اسلامی موسسه دارالمال اسلامی است که در سال ۱۹۸۱ با سرمایه یک میلیارد دلار در زنو تاسیس شد اما انگلستان به عنوان سرآمد کشورهای غربی در زمینه بانکداری اسلامی با تصویب FSA در سال ۲۰۰۴ اجازه تأسیس نخستین بانک کاملاً اسلامی را صادر نمود. با توجه به موفقیت موسسات مالی اسلامی و بانکداری بدون ربا در انگلستان در این مقاله به صورت مروری به بررسی تجربه بانکداری اسلامی و عملکرد بانک اسلامی بریتانیا از سال ۲۰۰۴ به بعد پرداخته شده است.

کلمات کلیدی: بانکداری اسلامی، بانکداری انگلستان، بانک اسلامی بریتانیا

مقدمه

بانک و نهادهای مالی اسلامی ابتدا در سال ۱۹۶۳ یعنی قریب به پنجاه سال پیش آغاز بکار کردند و بصورت بانکی بدون بهره در مصر آغاز بکار کرد. ۲ آن زمانی بود که بانک پس انداز میت قمبربانک مذکور یک بانک پس انداز بود که میتوانست شاخه هایی را نیز برای خود تأسیس نماید، اما به دلیل تهدیدهایی که از سوی سیستم مدیریتی کشور مصر صورت گرفت مجبور شد در سال ۱۹۷۱ فعالیت خود را متوقف سازد. سال ۱۹۷۴ در پاکستان توصیه شد که بانک های اسلامی و بانک توسعه اسلامی ایجاد شود. در دهه ۸۰ میلادی انواع بانک های اسلامی و نهادهای مالی اسلامی عملیات خود را در کشورهای اسلامی آغاز نمودند. در این زمان کشورهایی مانند ایران و پاکستان تصمیم گرفتند بانکداری اسلامی را در تمام بخشهای بانکی به اجرا در آورند. سایر کشورها نیز اجازه دادند بانکهای اسلامی در کنار بانکهای متداول و موجود به فعالیت بپردازند. قابل ذکر است که در پاکستان فرایند شکل گیری نهادهای مالی اسلامی تدریجی بوده و از سوی دیگر در ایران تبدیل بانک های سنتی و نهادهای مالی به نوع اسلامی بسیار سریع صورت گرفته است. در ایران قانون بانکداری بدون ربا در سال ۱۳۶۲ به تصویب رسید. نکته قابل توجه اینکه در پنجاه کشور دنیا نظیر آلبانی، الجزیره، استرالیا، باهاما، بحرین، بنگلادش، کانادا، مصر، فرانسه، آلمان، هند، ایتالیا، اندونزی، لوکزامبورگ، روسیه، ترکیه و آمریکا بانک های اسلامی و نهادهای مالی اسلامی به فعالیت مشغول هستند.

تاریخچه بانکداری اسلامی

در سال ۱۹۶۳ بانکهای پس انداز اسلامی در مصر تأسیس شدند و پس از آن دولت مصر اصرار کرد قوانین بانکهای تجاری بر این بانک ها نیز اعمال گردد. در سال ۱۹۶۸ بانک پس اندازهای مصر تعطیل شد و به جای آن در سال ۱۹۷۱ بانک اجتماعی ناصر به عنوان یک مؤسسه اسلامی تأسیس گردید. شروع واقعی کار بانکهای اسلامی به سال ۱۹۷۴ باز میگردد چراکه در این سال قیمت نفت افزایش یافت. از آن پس تاکنون بانک های اسلامی در میان کشورهای عربی، پاکستان، ایران و آسیای جنوب شرقی گسترش یافته اند. بانک اسلامی دویی در سال ۱۹۷۵ و خانه تأمین مالی کویت در سال ۱۹۷۷ تأسیس شدند، همچنین بانک اسلامی فیصل مصر و سودان توسط شاهزاده محمد بن فیصل سعودی در سالهای ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ راه اندازی شدند.

پس از انقلاب اسلامی در سال ۱۹۷۹ مقامات جمهوری اسلامی ایران سیستم عملیات بانکداری اسلامی را وارد بازار خود نمودند و سپس پاکستان در سال ۱۹۸۰ شروع به اسلامی کردن سیستم بانکداری خود نمود. علاوه بر این، بانکهای اسلامی اردن در سال ۱۹۷۸ راه اندازی شدند.

بانک اسلامی بحرین در سال ۱۹۸۱ و بانک اسلامی قطر در سال ۱۹۸۳ تأسیس گردیدند. علاوه بر این موارد نخستین مؤسسه های مالی اسلامی مالزی و بنگلادش در سال ۱۹۸۳ به وجود آمدند. در سال ۱۹۷۳ بانک امانه فیلیپین به منظور رفع نیازهای جمعیت مسلمان این کشور توسط دولت راه اندازی شد با این وجود این بانکی کاملاً اسلامی نبود. در سال ۱۹۸۳ خانه تأمین مالی اسلامی درلوکزامبورگ راه اندازی شد که اولین تلاش در این زمینه در دنیای غرب بود. بانک اسلامی بین المللی دانمارک در کپنهاگ و شرکت سرمایه گذاری اسلامی ملبورن استرالیا هم در این زمان تأسیس شدند.

در عربستان سعودی قوانین شریعت در مورد تمام فعالیتهای بانکداری اعمال شدند و بهره ممنوع گردید اما مضاربه به کار گرفته نشد. بانکهای تجاری بهره ثابت و کارمزد خدمات را وضع کردند که باعث شد بسیاری از مردم در عربستان از نحوه تفسیر قانون شریعت ناامید گردند. در سال ۱۹۸۴ شرکت سرمایه گذاری و بانکداری الرجعی یک مجوز بانکداری اسلامی دریافت کرد. یک سال بعد این گروه بانکداری به بزرگترین بانک اسلامی دنیا تبدیل شد و ۳۰ شعبه در عربستان و شعبههایی در لندن، ژنو و بانکوک داشت. در سال ۱۹۸۵ یک تاجر عربستانی گروه بانک های اسلامی البرکه را تأسیس کرد که مالک یک شرکت سرمایه گذاری در لندن و بانک هایی در تونس و ترکیه بود. موفقیت اولیه بانک بینالمللی اسلامی البرکه در لندن در سال ۱۹۹۲ در یک فضای کاملاً رقابتی چشمگیر بود. پس از آنکه فعالیت البرکه به عنوان یک بانک در لندن متوقف شد مؤسسات بانکی اسلامی تنها میتوانستند به عنوان شرکتهای سرمایهگذاری فعالیت کنند.

ناصر و دیگران (۱۹۹۹) چنین استدلال میکنند که مقبولیت سیستم بانکداری اسلامی تنها به بانکهای اسلامی محدود نمیشود. بانکهای تجاری بینالمللی بزرگ به سیستم بانکداری اسلامی علاقه مند شدهاند و برخی بانکهای اروپایی محصولات مالی اسلامی ارائه میدهند که بانه های، شرکتهای بانکداری سوئیس، شرکت ۱ اسلامی نامیده میشوند مانند بانک سرمایه گذاری HSBC سرمایه گذاری حلال دوسویه، شرکت بینالمللی البرکه [۱].

بانکداری اسلامی در انگلستان

اولین بانک اسلامی در انگلستان در سال ۲۰۰۴ و عمدتاً به دلیل تامین نیاز ذی‌نفعان مسلمان مخاطب شبکه بانکی انگلیس به خدمات مالی اسلامی و نیز سود موجود در این دسته از فعالیت‌ها تشکیل شد. از آن زمان به بعد نیز این صنعت در انگلستان توسعه قابل ملاحظه‌ای یافته است. به طوری که در سال ۲۰۱۳ پنج بانک کاملاً اسلامی، بیش از ۲۰ شعبه اسلامی در بانک‌های غیراسلامی، یک شرکت بیمه اسلامی، ۹ صندوق سرمایه‌گذاری و یک صندوق پوشش ریسک اسلامی در این کشور به فعالیت مشغول بوده اند.

تجهیز منابع: در این زمینه نگاهی به حساب‌های پس‌انداز و سرمایه‌گذاری بانک اسلامی بریتانیا قابل تامل می‌باشد. بر این اساس حساب‌های پس‌انداز بر اساس عقد مضاربه با سود انتظاری و حساب‌های سرمایه‌گذاری نیز بنا بر عقد «وکالت» ارائه می‌شوند. در واقع در حساب‌های سرمایه‌گذاری، سپرده‌گذاران بانک را وکیل خود می‌کنند تا در فعالیت‌های مشروع اقتصادی مشغول شوند و سود مناسبی به وجود آورند. نکته مهم در شیوه‌های سپرده‌پذیری این بانک آن است که نه اصل سپرده‌های پس‌انداز یا سرمایه‌گذاری و نه سود آنها توسط بانک تضمین حقوقی نمی‌شود؛ علاوه بر این تمامی سپرده‌ها تا سقف مشخصی بیمه می‌شوند.

تخصیص منابع: بانک اسلامی انگلستان تقریباً تمامی منابع خود را با دو عقد «مرابحه» و عقد ترکیبی «مشارکت تناقصی و اجاره» انجام می‌دهد. در عقد مرابحه که به طور عمده برای تامین مالی افراد استفاده می‌شود بدین صورت است که بانک کالا یا خدمت مورد نیاز مشتری را نقدی خریداری می‌کند و با قیمت بیشتر به صورت نقدی یا اقساطی به وی می‌فروشد. عقد ترکیبی مشارکت کاهنده و اجاره (که کارکردی مشابه اجاره به شرط تملیک دارد) برای تامین مالی کالاهای غیرمنقول (به ویژه ساختمان) مورد استفاده واقع می‌شود. بدین صورت که ابتدا بانک و مشتری به صورت مشترک یک کالا را خریداری می‌کنند و بانک سهم خود را به مشتری اجاره می‌دهد؛ بدین نحو که با پرداخت هر یک از اقساط، بخشی از سهم بانک به مشتری منتقل شود. در نهایت با پرداخت آخرین قسط، مشتری مالک کالا می‌شود.



شکل ۱: بانک های اسلامی انگلستان

■ تعداد بانک های اسلامی

■ تعداد بانک های کاملاً اسلامی

بانک اسلامی بریتانیا

بانک اسلامی انگلیس شعبه بیرمنگام، نخستین بانک اسلامی تأسیس شده در یک کشور غیرمسلمان بود. سایر مؤسسات مالی که درهای بانکداری اسلامی را برای نخستین بار در انگلیس گشودند، پیش از فعالیت در این کشور سالها در کشورهای مسلمان به فعالیت میپرداختند.

تأسیس بانک اسلامی بریتانیا یکی از مهم ترین وقایع اقتصاد اسلامی در دو دهه گذشته بوده است. نیاز به وجود یک بانک کاملاً اسلامی در جامعه مسلمانان بریتانیایی به ویژه پس از کنار کشیدن البرکه از بازار خرده فروشی اسلامی به شدت احساس می شد.

یک گروه از تجار خلیج فارس که هسته مرکزی فعالیت هایشان در بحرین بود اما به کسب و کار در انگلستان علاقمند بودند، آمادگی تصویب سرمایه اولیه ۵۰ میلیون پوند را اعلام نمودند. بر همین اساس، یک طرح کسب و کار در سال ۲۰۰۲ تهیه و جهت اخذ مجوز ۳ بانک اسلامی به مسئولان امور مالی FSA ارائه شد [۲].

پس از بررسی طرح ارائه شده، FSA تمایل خود را به تأسیس بانک اسلامی نشان داد؛ کارکنان این مرکز به خوبی با قوانین بانکداری انگلستان و همچنین بانکداری در جهان اسلام آشنا بودند و می دانستند که در جامعه چند فرهنگی و چند ملیتی همانند بریتانیا در قرن ۲۱، وجود یک بانک اسلامی می تواند نقش مهمی در جذب سرمایه و همچنین ارائه محصولات متنوع تر برای جامعه مسلمانان داشته باشد. در انگلستان برخلاف برخی کشورها با جمعیت زیادی از مسیحیها مانند نیجریه، استفاده از عنوان اسلامی برای طراحی یک بانک حساسیت زیادی ایجاد نکرد و به همین دلیل ممانعتی برای ایجاد آن نبود. حتی در عربستان سعودی به عنوان یک کشور کاملاً اسلامی نیز از اصطلاح بانک اسلامی نمی توان استفاده کرد چرا که بانک های تجاری بزرگ و بسیاری از محققان از موضوع مذهب به عنوان یک ابزار بازار یابی استفاده می کنند.

نگرانی عمده FSA در مورد بانک جدید اسلامی این بود که این بانک بتواند سرمایه مالی کافی را کسب کرده و همچنین قابلیت گزارش مورد نیاز همانند هر بانک انگلیسی دیگر در آن وجود داشته باشد. استحکام حسابداری و سیستم های گزارش مالی و همچنین وجود فرایندهای مناسب بازرسی مهمترین اولویت های FSA بودند. سیستم های نظارت دولتی نیز که دربردارنده مسئولیت های کمیته مشورتی و نقش آنها در ارتباط با مدیریت و سهامداران در بانک اسلامی انگلیس بود موشکافانه مورد بررسی قرار گرفت.

البته تضمین پذیرش کامل شریعت توسط FSA امکان پذیر نیست چرا که این موضوع مسأله ای است که به بانک اسلامی بریتانیا و کمیته شریعت مربوط می شود. با این حال توضیح کامل محصولات ارائه شده توسط بانک برای مشتریان و ارائه اطلاعات کاملی از ویژگی های که به نفع مصرف کننده است میتواند برای FSA قانع کننده باشد. کمتر از یک ماه پس از تأیید نظارتی، بانک اسلامی بریتانیا اولین شعبه خود را در جاده Edgware در لندن در سپتامبر ۲۰۰۴ تأسیس کرد. ستاد عملیاتی در بیرمنگام که هزینه ها پایین تر است مستقر گردید. و دیگر شاخه های آن در بیرمنگام، لستر، منچستر، ساوت هال، وایت چاپل و ایست هام تأسیس شده است. اندازه جمعیت مسلمان یکی از فاکتورهای انتخاب محل شعبه میباشد. پایگاه اجتماعی - اقتصادی مشتریان بالقوه عامل تأثیرگذار بعدی است چراکه ارائه خدمات به مسلمان شاغل با حقوق ماهیانه منظم سودآورتر از گروه های کم درآمدتر است.

ارزش های اسلامی، اعتقاد و ایمان اساس کار بانک هستند اما رضایت مشتریان نیز برای بانک حایز اهمیت است لذا تلاش بر این است که استانداردهای خدمات و قیمت گذاری بانک اسلامی قابل مقایسه با بانک های مرسوم باشد. افتتاح اولین شعه توجه رسانه های زیادی را به خود جلب کرد و همین امر به تبلیغاتی رایگان برای بانک تبدیل شد. علاوه بر این، بانک برای تبلیغات بیشتر، از وب سایتی با طراحی

جالب برای جذب سرمایه گذاران، ارائه خدمات تلفنی و اینترنتی ۲۴ ساعته و همچنین تهیه جزوات جذاب و آموزنده و سایر ابزارهای تبلیغاتی برای معرفی خدمات بانک در سطح شهر استفاده نمود. همه تبلیغات به زبان انگلیسی بودند و از زبان‌های عربی و اردو برای تبلیغات استفاده نشد. برخی از کارکنان در سطوح مختلف مسلط به زبان اردو و عربی بودند اگرچه تسلط به این دو زبان از جمله موارد ضروری برای استخدام کارکنان نبود و تسلط بر زبان انگلیسی در اولویت قرار داشت. کارمندان بانک عمدتاً افراد با تجربه و اکثر آنها مسلمان هستند. در حال حاضر بانک اسلامی بریتانیا خدمات حساب‌های جاری، پس انداز و خزانه داری که هسته آنها سازگار با شریعت است را به مشتریان ارائه می‌دهد. به حساب‌های جاری سودی تعلق نمی‌گیرد اما دارندگان این حساب‌ها می‌توانند از خدماتی مانند دسته چک و یا کارتهای چندمنظوره بهره‌مند شوند. افتتاح حساب پس انداز بر مبنای مضاربه و با حداقل موجودی ۱ پوند انجام میشود. سود حسابهای پس انداز به طور ماهیانه محاسبه شده و از اکتبر ۲۰۰۴ در حدود ۳ درصد در نظر گرفته شده است (نرخ سپرده بلندمدت یک ساله در سپتامبر ۸/۲، ۲۰۰۹ درصد بوده است) برای برداشت از اصل سپرده حسابهای پس انداز نیازی به هماهنگی‌های قبلی نیست و به عبارتی این حسابها را می‌توان حسابهایی با دسترسی فوری در نظر گرفت.

در مارس ۲۰۰۵، نرخ سود سپردههای یک، سه و شش ماهه به ترتیب ۷۵، ۳/۵ و ۴ درصد بوده است. بانک اسلامی بریتانیا به صورت منحصر به فرد در بریتانیا سپرده‌های خزانه داری را ارائه می‌دهد. برای افتتاح چنین حسابهایی به صورت یک، سه و شش ماهه، حداقل یکصد هزار باید سرمایه‌گذاری شود. در این نوع حساب سپرده‌ها بر اساس اصول مضاربه در بازار بورس فلزات سرمایه‌گذاری می‌شوند. به عبارت دیگر با این نوع حساب تکرار بازار خرده‌فروشی از عمده‌فروشی و امکان سپرده بین بانکها مطابق با شریعت برای اولین بار در اواخر دهه ۱۹۸۰ توسط یک بانک اسلامی اجرا گردید.

امکان افتتاح حساب اقتصاد شخصی با مبالغ ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ پوند به مدت ۱۲ تا ۳۶ ماه در بانک اسلامی بریتانیا فراهم شده است. اینگونه حساب‌ها بر مبنای مراحه معکوس عمل میکنند به این معنی که بانک کالاهای سازگار با شریعت را به صورت نقد خریداری کرده و آن را به صورت اقساط با اضافه کردن سود به مشتری می‌فروشد. در نمونه‌های که عاملیت خرید با مشتری هست نیز، پس از خرید کالا مبلغ به حساب مشتری واریز میشود و پس از آن مشتری طی اقساط مشخص اصل پول و سود آن را به بانک برمیگرداند.

حساب جاری در بانک اسلامی انگلستان بر اساس عقد قرض ارائه میشود؛ اما حسابهای پس‌انداز (که دارای انواع مختلفی است) بر اساس عقد مضاربه با سود انتظاری و حسابهای سرمایه‌گذاری (که دارای انواع مختلفی است) بنا بر عقد «وکالت» ارائه میشوند. در واقع در حسابهای سرمایه‌گذاری، سپردهگذاران بانک را وکیل خود میکنند تا در فعالیتهای مشروع اقتصادی مشغول شوند و سودمناسبی به وجود آورند. نکته مهم در شیوه‌های سپرده‌پذیری این بانک آن است که نه اصل سپرده‌های پس‌انداز یا سرمایه‌گذاری و نه سود آنها توسط بانک تضمین حقوقی نمیشود (در قرارداد تضمین وجود ندارد)؛ اما بانک هنگام افتتاح حساب به مشتریان اعلام میدارد که در چند سال اخیر همواره سود واقعی (که در پایان سال مالی محاسبه میشود) از سود انتظاری اعلام‌شده در ابتدا بیشتر بوده است. علاوه بر این تمامی سپرده‌ها تا سقف مشخصی بیمه میشوند.

بانک اسلامی انگلستان تقریباً تمامی منابع خود را با دو عقد «مراحه» و عقد ترکیبی «مشارکت تناقصی و اجاره» انجام میدهد. شیوه استفاده از عقد مراحه که به طور عمده برای تامین مالی افراد مورد استفاده قرار میگیرد بدین صورت است که بانک کالا یا خدمت مورد نیاز مشتری را نقدی خریداری میکند و با قیمت بیشتر به صورت نقدی یا اقساطی به وی می‌فروشد. عقد ترکیبی مشارکت کاهنده و اجاره (که کارکردی مشابه اجاره به شرط تملیک دارد) برای تامین مالی کالاهای غیرمنقول (به ویژه ساختمان) مورد استفاده واقع میشود. بدین

صورت که ابتدا بانک و مشتری به صورت مشترک یک کالا را خریداری میکنند و بانک سهم خود را به مشتری اجاره میدهد؛ بدین نحو که با پرداخت هر یک از اقساط، بخشی از سهم بانک به مشتری منتقل شود. در نهایت با پرداخت آخرین قسط، مشتری مالک کالا میشود.

افق آینده اقتصاد اسلامی در انگلستان

اگرچه انگلستان فعالترین کشور اتحادیه اروپا در زمینه بانکداری اسلامی بوده است اما اکثر فعالیت هایی که تاکنون انجام شده است به نقش شهر لندن به عنوان یک مرکز اقتصادی بین المللی ارتباط داشته است و کمتر به نیازهای اعتبارات خرد مسلمانان انگلیسی پرداخته شده است. البته این روند ممکن است در سالهای آینده با ورود سایر بانکهای انگلیسی به ویژه رویال بانک اسکاتلند (RBS) و بانک هالیفاکس اسکاتلند (HBOS) به عرصه ارائه وام مسکن اسلامی دستخوش تغییر شود. بانک UNB در سال ۲۰۰۴ یک وام مسکن اسلامی را با هدف بازار اسکاتلندی بر مبنای مشارکت تقلیلی ارائه نموده و نظارت بر مباحث مرتبط با شریعت را به شرکت نورتون رز واگذار نمود [۳]. دو مؤسسه HBOS و RBS با فرستادن نمایندگان خود به کنفرانس های متعدد اقتصاد اسلامی در انگلستان ۱۰ فولبرایت تمایل خود به ورود به بازار وام مسکن اسلامی UNB با هدف بازار اسکاتلند را نشان داده اند. اگرچه نقش UNB چندان برجسته نیست اما میتواند در جذب موسسات بزرگتر ادینبورگ مانند استاندارد لایف مؤثر باشد. قسمت HSBC Amanah در سال ۲۰۰۴ یک صندوق بازنشستگی راه اندازی نمود که سرمایه این صندوق توسط کمیته نظارت بر شریعت مورد بررسی قرار میگیرد تا از ورود سرمایه به صنایع غیرمجاز اسلامی مانند تولید و توزیع الکل و گوشت خوک جلوگیری شود که دست بر قضا این ممنوعات شامل سهام HSBC نیز می شود [4]. جامعه هدف صندوق بازنشستگی کارهای تجاری کوچک خانوادگی یا فردی است. با توجه به سابقه شکست صندوق های متقابل اسلامی، به نظر می رسد که این شیوه در مقایسه با صندوق های متقابل اسلامی در انگلستان با استقبال بیشتری در جذب سرمایه گذار مواجه گردد [5]. دولت بریتانیا برای تهیه بستری مناسب برای محصولات سازگار با شریعت مصمم است. در بیانیه بودجه سال ۲۰۰۵ همان رویه در مورد رهن های قسطی، اجاره ای و رهن های با مالکیت مشترک در مشارکت تقلیلی تعمیم داده شد، که از قبل هم در مورد رهن های مرابحه ای در بودجه ۲۰۰۳ و با وصول یک حق تمبر واحد بکار رفته بودند. در سال ۲۰۱۴، بررسی در زمینه میزان خطر بانکداری اسلامی انجام شد که نتیجه حاصل از این تحقیق آن بود که خطر بانکهای اسلامی در مقایسه با بانکهای متداول همان کشور، به میزان ۵۵ درصد کمتر بود است. نکته جالب آن است که آنها دریافتند به خاطر مدل /نحوه تجاری کسب دارایی و مشارکت در ریسک سود و ضرر در بانکهای اسلامی، ریسک عملکردی بالاتر است. با این وجود، نتیجه مستقیم این مدل تجاری، حذف مخاطرات /خطرات اخلاقی است که در امور مالی متداول کاملاً مشهود است. فراموش نکنیم که در جریان بحران مالی وال استریت، بانکها وام های مسکن را به مشتریان می فروختند در حالیکه همزمان بر روی شکست آنها شرط می بستند. امروزه این امر هنوز هم اتفاق می افتد

نتیجه گیری

بانکداری اسلامی در کشورهای غیر اسلامی با فراز و نشیب های مختلفی روبرو بوده است. انگلستان به عنوان یکی از مراکز مهم اقتصاد بین المللی در زمینه توسعه بانکداری اسلامی سرآمد بوده و فعال ترین کشور اتحادیه اروپا در زمینه بانکداری بدون ربا است. وام مسکن با عقود مختلف اجاره، مضاربه یا مشارکت تقلیلی یکی از برجسته ترین محصولات در بانکداری اسلامی است. اما به دلیل بالاتر بودن هزینه وام در بانک های اسلامی، پایین بودن قدرت خرید مسلمانان در این کشورها و همچنین بالا بودن قیمت ملک با استقبال چندان از طرف مسلمانان روبرو نبوده است و به نظر میرسد همکاری سازمان های تامین مسکن در این زمینه بتواند مؤثر باشد.

منابع

- [1] Abdullrahim, Najat (2010), "Service Quality of English Islamic Banks", Bournemouth University.
- [2] Hanlon, M. (CEO Islamic Bank of Britain) (2005), 'Case study: Islamic Bank of Britain', Euromoney 4th Annual Islamic Finance Summit, London, 22 and 23 February.
- [3] Smith, D. (2004), 'Islamic banking in the UK – 2004 review', Islamic Finance News, Bahrain, 20 December.
- [4] Wilson, R. (2000), 'Challenges and opportunities for Islamic Banking in the west: the United Kingdom experience, Islamic Economic Studies, 7 (1/2), October 1999 and April 2000, 35–59.
- [5] Wilson, R. (2004), 'Screening criteria for Islamic equity funds', in Sohail Jaffer (ed.), Islamic Asset Management: Forming the Future for Sharia Compliant Investment Strategies, London: Euromoney Books, pp. 35–45.